

Ли Шанин ♦ Уан Дзюнюй ♦ Су Шъ
Сей Шонагон ♦ Йошида Кенко

ДЗАДЗУАН

Кратки изречения на житейската мъдрост
от китайската и японската средновековна литература

София, 2020

Преводът е направен по изданията:

雜纂 三卷 /

李商隱. 李義山纂 ; 王君玉, 蘇子瞻續纂. 屠隆. 王君玉.
胡錡. 蘇軾. 鄭清之. 鄭相如. 鄺琥.
上海商務, Shanghai : Shanghai shang wu, Minguo 26 [1937]

日本古典文学大系 19 枕草子・紫式部日記 1958年9月発行,
日本古典文学大系 30 方丈記・徒然草 1957年6月発行

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното писмено съгласие на издателство „Изток-Запад“.

© Людмила Холодович, Александър Киров, превод от староки-
тайски и японски, предговор, обяснителни бележки, 2020

© Издателство „Изток-Запад“, 2020

ISBN 978-616-01-0594-7

ЛИ ШАНИН◆УАН ДЗЮНЮЙ◆СУ ШЪ
СЕЙ ШОНАГОН◆ЙОШИДА КЕНҚО

ДЗАДЗУАН

КРАТКИ ИЗРЕЧЕНИЯ НА ЖИТЕЙСКАТА
МЪДРОСТ ОТ КИТАЙСКАТА И
ЯПОНСКАТА СРЕДНОВЕКОВНА ЛИТЕРАТУРА

Превод от старокитайски и японски

Людмила Холодович

Александър Киров

БИБЛИОТЕКА

ИЗТОК

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

София Катърова
Братислав Иванов
Петко Хинов
Любен Козарев

№ 1		<i>36-ТЕ СТРАТЕГЕМИ</i>
№ 2	Евгения Завадска	<i>ШЪТАО И НЕГОВИТЕ
„БЕСЕДИ ЗА ЖИВОПИСТА“</i>
№ 3	Дайсецу Судзуки	<i>ДЗЕН И ЯПОНСКАТА КУЛТУРА</i>
№ 4	Уан Юнбин	<i>НОЩНИ РАЗГОВОРИ КРАЙ
ОГНИЩЕТО</i>
№ 5	Алън Уотс	<i>ДАО НА ВОДАТА</i>
№ 6	Лин Ютан	<i>БИТ И ДУШЕВНОСТ НА МОЯ НАРОД</i>
№ 7	Доген	<i>СЪКРОВИЩАТА НА СЪЗЕРЦАНИЕТО</i>
№ 8	Лу Сюн	<i>СТАРИ ИСТОРИИ В НОВА РЕДАКЦИЯ</i>
№ 9	Франсоа Жулиен	<i>ИСКАШ ЛИ ДА УСПЕЕШ, ЗАОБИКОЛИ</i>

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР / 9

АЗАДЗУАН
李義山 雜纂
Ли Шанин
(812–858)

НИКОГА НЯМА ДА СЕ ВЪРНАТ...	17
ТРУДНО Е ДА СИ ПРЕДСТАВЯ...	18
СРАМ ГИ Е ДА СЕ ПОКАЖАТ ПРЕД ХОРСКИ ОЧИ...	19
СТРАХУВАШ СЕ ДА НЕ УЗНАЯТ...	20
ПРИЛИЧАТ СИ...	21
НЕ ОТКАЗВАШ...	22
ПО-ДОБРЕ ДА НЕ РАЗБИРА...	23
НЕ СЕ СЪРДИ ДЪЛГО...	24
НЕ БЪРЗА...	25
ПОНЯКОГА СЕ НАЛАГА...	26
ДРАЗНЕШО Е, КОГАТО...	27
ГУБИ СЪЩНОСТ...	28
ИМА НЕЩО СЪМНИТЕЛНО, ЧУЕШ ЛИ ПРЕЗ СТЕНАТА...	30
ПРИЗНАЦИ, ЧЕ НЕ СА БЕДНИ...	31
ЛЪЖАТ, КОГАТО КАЗВАТ...	32
ЖАЛКА ГЛЕДКА...	33
НЕ МИ Е ПРИЯТНО...	34
ОВЪРЩА ЛИЦЕТО СИ НАСТРАНИ...	35
НЕКРАСИВО Е...	36
ТРУДНО ПОНАСЯМ...	37
СТАВА МИ ТЪЖНО, АКО ЧУЯ...	38
БЕЗСЛЕДНО ОТМИНАВА...	39
НЕ Е ЛЕСНО...	40
НА ЧОВЕК МУ СЕ СТРУВА...	41
ИЗГЛЕЖДА ЛОШО...	42
НЕПРИЯТНО Е...	43
НЕУМЕСТНО Е...	44

НЕШО НЕ РАЗБИРА...	45
ГЛУПАВО Е...	46
НЕ СИ ДАВА СМЕТКА КАКВО ПРАВИ ТОЗИ, КОЙТО...	47
НЕУЧТИВО Е...	48
СЪВРЕМЕНИЦИТЕ НИ, ИЗГЛЕЖДА, ПОЛУДЯВАТ...	49
НЕ ОТГОВАРЯ НА НОРМИТЕ НА ПОВЕДЕНИЕ...	50
НЕ Е ХУБАВО...	51
ОБИДНО Е...	52
НЕПРЕМЕННО ЩЕ ОБЕДНЕЕ...	53
НЕПРЕМЕННО ЩЕ ЗАБОГАТЕЕ ОНЯ...	54
РАЗУМЕН Е ОНЯ, КОЙТО...	55
НЕПРИЛИЧНО Е...	56
НАПЪТСТВАЙТЕ СИНОВЕТЕ СИ...	57
НАПЪТСТВАЙТЕ ДЪЩЕРИТЕ СИ...	58
ДОСАДНИК...	59
НЕРАЗУМНО Е...	60
ДЕСЕТ ЗАПОВЕДИ...	61

Първо продължение на Азадзуан

卷中 王君玉

Уан Дзюной

(1020–1092)

ТАКА ОБИКНОВЕНО ПРАВЯТ СЛУГИТЕ...	65
ПРОСТАК...	66
НЕ Е ТРУДНО ДА ИЗМИСЛИШ КАК...	67
НЕ ЗНАЕШ КАК ДА СЕ СПРАВИШ...	68
НЕ ЗНАЕ ШО Е СРАМ...	69
БЕЗСМИСЛЕНО Е ДА...	70
ТАЙНО ТЪРЖЕСТВУВА...	71
НЕ МОГА ДА СЪЧУВСТВАМ НА...	72
НЕ МОЖЕ ДА СЕ ДОГОНИ...	73
НЕ СЕ ДОВЕРЯВАМ НА...	74
СТАВА СМЕШЕН...	75
ПРЕСМЕТЛИВ ЧОВЕК...	76
НЕ МОЖЕ...	77
ТРУДНО РАЗБИРАМ...	78
НЯМА ПРЕДСТАВА ЗА ВРЕМЕ ТОЗИ, КОЙТО...	79
НЕ МИ ДОСТАВЯ УДОВОЛСТВИЕ, КОГАТО...	80
НЕ РАЗГРАНИЧАВА ДОБРО ОТ ЛОШО ОНЯ, КОЙТО...	81
СТРАХОТЕН КЪСМЕТ...	82

ХОРА, ЗАНИМАВАЩИ СЕ С ЛОШИ ДЕЙНОСТИ...	83
НЕ СИ ПРАВИ ДОБРЕ СМЕТКАТА...	84
ТРУДНО МОГА ДА СИ ПРЕДСТАВЯ...	85
ХОРАТА ОБИЧАТ ДА ГЛЕДАТ...	86
НЕ МОЖЕ ДА ВЗЕМЕШ НАЗАЕМ...	87
МАЛКО Е БЕЗСМИСЛЕНО...	88
ЗАБАВНО Е ДА ГЛЕДАМ...	89
СЕКВА МИ ВЪОДУШЕВЛЕНИЕТО, КОГАТО...	90
НЕ СЕ ВЪЗЛАГА НА ДРУГ ЧОВЕК ДА...	91
НЕНУЖНИ НЕЩА...	92
ЖАЛКО Е, КОГАТО...	93
ОЩЕ ПО-НЕПРИЯТНО Е...	94
НЕТЪРПИМО Е...	95
ХЕМ ПРИЯТНО, ХЕМ СТРАШНО...	96
НЕРАЗУМНО Е...	97

ВТОРО ПРОДЪЛЖЕНИЕ НА ДЗААЗУАН

卷下 蘇子瞻

Сү Шъ

(1037–1101)

СТАВА ТИ НЕПРИЯТНО, КОГАТО...	101
СРАМНО Е...	102
ТРУДНО Е...	103
ВИНАГИ СЕ ПРЕСТРУВАТ...	104
ХВАЩА МЕ ЯД, КОГАТО ГЛЕДАМ ОТСТРАНИ...	105
УМИЛЯВА МЕ...	106
НЕ Е МНОГО ВЕСЕЛО...	107
НЕ ТРЯБВА ДА СЕ ВЯРВА НА...	108
ВНЕЗАПНО ЗАПОЧВА ДА СЕ РАДВА...	109
НАЙ-ПОСЛЕ СЕ ЧУВСТВАТ СВОБОДНИ...	110
НЕ МИСЛИ ЗА СЕБЕ СИ...	111
СТРАХУВАШ СЕ ХОРАТА ДА РАЗБЕРАТ...	112
С УЧЕНЕ НЯМА ДА СТАНЕШ...	113
НЕ СЕ ЗАБРАВЯТ...	114
НЕ МОГА ДА РАЗБЕРА...	115
НЯМА ДА РАЗКАЖЕ...	116
НЕ СЕ ЗАДЪРЖА...	117
НЕ МОГАТ ДА БЪДАТ ИЗМАМЕНИ...	118
НЕ МОЖЕШ ДА РАЗУБЕДИШ...	119
НЕ МОЖЕШ ДА УКРОТИШ...	120

И ДА СЪЖАЛЯВАШ, КЪСНО Е...	121
И ДА ИСКАМ НЕ МОГА...	122
НЕ ТРЯБВА ДА СЕ СТРАХУВА...	123
НЕ МОЖЕ ДА СЕ СКРИЕ...	124
НЕ МОЖЕШ ДА ПРОМЕНИШ...	125

ЗАПИСКИ ПОД ВЪЗГЛАВКАТА

枕草子

Сей Шонагон

(966–1017?)

ТЯГОСТНИ НЕЩА...	129
НЕЩА, КЪМ КОИТО ОХЛАДНЯВАМ...	130
ХОРАТА СЕ ПРИСМИВАТ НА...	131
НАВЯВАТ МИЛИ СПОМЕНИ...	132
ИЗИСКАНИ СА...	133
РЯДКО СЕ СРЕЩА...	134
ПРЕДИЗВИКВА ЖАЛОСТ...	135
ВЕЛИКОЛЕПНИ СА...	136
НЕЩА, КОИТО ТИ СЕ СТРУВАТ БЕЗКРАЙНИ...	137
НА КАРТИНА ИЗГЛЕЖДАТ ПО-ЗЛЕ, ОТКОЛКОТО В ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ...	138
НА КАРТИНА ИЗГЛЕЖДАТ ПО-ДОБРЕ, ОТКОЛКОТО В ДЕЙСТВИТЕЛНОСТ...	139
НЕСИГУРНИ НЕЩА...	140
ДАЛЕЧНИ НЕЩА, КОИТО ВСЪЩНОСТ СА БЛИЗКИ...	141
ПО-ДОБРЕ ДА СА КЪСИ...	142
НЕЩА, КОИТО ПРЕМИНАВАТ КРАЙ НАС...	143
НЕЩА, КОИТО НЕ ЗАБЕЛЯЗВАМЕ...	144
МРЪСНИ НЕЩА...	145
НЕВЕРОЯТНО СТРАШНО Е...	146
НАУЧАВАТ СЕ ОТ ГЛЕДАНЕТО...	147

ЗАПИСКИ ОТ СКУКА

徒然草

Йошида Кенко

(1283?–1350)

НЕПРИЯТНО МИ Е ДА ГЛЕДАМ...	151
НЕ МИ ДРАЗНИ ОКОТО, ВЪПРЕКИ ЧЕ СА МНОГО...	152
СЕДЕМ ЧОВЕКА, ЛОШИ ЗА ПРИЯТЕЛИ...	153
ТРИМА ЧОВЕКА, ДОБРИ ЗА ПРИЯТЕЛИ...	154

ПРЕДГОВОР

В китайската художествена проза творбите дзадзуан (雜纂) заемат особено място. Те са сред ранните произведения на китайската средновековна литература. Кратките изречения дзадзуан остроумно разказват за различни житейски ситуации и постъпки, за побудите, които водят до тях, за човешките слабости, симпатии и антипатии. Думата „дзадзуан“ в превод от китайски означава „записки за разни неща“. Тази дума е била използвана от китайските автори за обозначаване на бележки от научен, исторически, етнографски, житейски и литературен характер. Изреченията дзадзуан могат да се сравнят с крилати мисли, сентенции, пословици и поговорки. Авторът дава определена оценка на това, което наблюдава. Те са толкова своеобразни, че предлагайки превода им на българския читател, решихме да запазим китайското им наименование – дзадзуан.

Дзадзуан е група изречения, обединени под едно тематично заглавие. С това заглавие авторът дава определена оценка на това, което наблюдава. Заглавието е афористично и емоционално. Във втората част на дзадзуан се изреждат положения, ситуации, явления, постъпки, мисли, преживявания, които предизвикват определена реакция както у автора, така и у читателя. Всяка група изречения представлява художествено единство, което може да бъде продължено – изреденото във втората част на дзадзуан може да бъде продължено не само от автора, но и от читателя.

Дзадзуан се характеризират със специфичната им форма – заглавието е обособено в отделен ред, като под него следват изреченията.

НЕ МОЖЕ ДА ПРОМЕНИШ...

- ❶ вулгарен вид по рождение
- ❷ крадец по природа
- ❸ глупак, който обича да пише съчинения
- ❹ маниери на селянин
- ❺ алчен човек, който обича да трупа пари
- ❻ наложница, станала законна жена на господаря си

Су Шъ

Няма закономерност при преминаването от една група изречения към друга, от едно заглавие към друго, от една мисъл към друга, а също така и тематична връзка между съседни групи изречения. За дзадзуан е характерна най-неочакваната смяна на темите. Това са ситуации, с които се сблъсква човек във всекидневния живот. Преминаването от една мисъл към друга се подчертава чрез отделяне на нова тема в самостоятелно заглавие. Неочакваността в преминаването от една тема към друга в съседни групи изречения съчетава контрастно отделните мотиви във всяка отделна група дзадзуан.

НЕ СЕ ЗАДЪРЖА...

- ❶ сняг през пролетта
- ❷ вкусна храна през горещите месеци
- ❸ гост, който тръгва, без да се сбогува
- ❹ лодка, която плува по течението с попътен вятър
- ❺ отлив
- ❻ маймуна, когато вижда плодове
- ❼ памучни дрехи на бедняк до пролетта
- ❽ градска порта отворена, след като се стъмни
- ❾ висш чиновник, след като е сменен

Су Шъ

Авторите на изреченията дзадзуан изказват своите чувства и мисли за ситуации и човешки постъпки. Бързата смяна на мотивите на пръв поглед създава впечатление за безсистемност и безредие в поднасянето на темите, но всъщност това е особеността на почерка на дзадзуан. Непредсказуемостта на фразите във всяка група придава особена оригиналност на дзадзуан.

Заглавията са многозначни емоционални изрази, показващи отношението на авторите или на други хора към дадена ситуация.

ТРУДНО РАЗБИРАМ...

- 🌀 пиян, който приказва в леглото
- 🌀 небрежно написани йероглифи
- 🌀 ругатните на пелтек
- 🌀 древни писмена в стил джуан на стела
- 🌀 пазарния език на търговците
- 🌀 жестовете на глухоням
- 🌀 защо високопоставен чиновник заграбва нивите на съседа си

Уан Дзюной

Дзадзуан се отличава с паралелност в синтактичната структура на отделните редове вътре в групата. Лаконичността, която е характерна за изреченията на всеки автор (средно 5–6 йероглифа в едно изречение) и техният паралелизъм допълват усещането за ритмичност, създадена от графичното подреждане на материала, което прави всяко изречение лесно за запомняне. В езика на дзадзуан присъстват елементи и от разговорния народен език, както и битова лексика.

Делничност в съдържанието на темите – това е друга специфична особеност на този жанр. Много от изреченията имат шеговит характер. Източникът на хумор е всекидневието. Предмет на осмиване са нетактичността, глупостта, неблагоприятните мисли и постъпки. Някои изречения имат разобличителен характер. В тях се подлагат на критика различни прояви на социална несправедливост, бюрокрация, корупция и други отрицателни обществени прояви.

СТАВА ТИ НЕПРИЯТНО, КОГАТО...

- ❶ си инспектор и откриеш, че подчинените ти крадат като разбойници
- ❷ хитри чиновници изопачават законите
- ❸ слуги не се подчиняват на заповедите
- ❹ виждаш, че несправедливо осъждат обикновени хора
- ❺ когато разбереш, че някой ходи при началника и ти прави мръсотии

Су Шъ

Първата сбирка „Дзадзуан“ се появява в края на периода на управление на династия Тан (唐朝 618–907). Нейният автор е Ли Шанин (李商隱), познат също като Ли Ишан (李義山) (813–858). В творческото наследство на този поет има над 600 произведения в превъзходен стил, но много често изключително трудни за разбиране, както отбелязват някои негови съвременници. Основно място в неговото творчество заемат любовната и пейзажната лирика, посланията към приятелите, разобличаването на чиновниците, угнетяващи народа. Интересът към човека и неговите душевни преживявания и описанията на битка са характерна особеност на поезията му и намират още по-ярко изражение в неговите прозаични изречения дзадзуан.

Следващите две продължения на „Дзадзуан“ се появяват през периода на управлението на династия Сун (宋朝) (960–1279). Автор на първото продължение на дзадзуан е високопоставеният чиновник и поет Уан Дзюнюй (王君玉) (1020–1092). Своята сбирка той назовава „Продължение на Дзадзуан“ (雜纂續), като с това подчертава приемствеността на жанра, но само едно от заглавията „Трудно мога да си представя“ повтаря заглавие от сборника на Ли Шанин. Автор на „Второ продължение на Дзадзуан“ (雜纂二續) е един от най-известните поети от периода Сун, политическият деятел, поет, писател художник и калиграф Су Шъ (蘇軾) (1037–1101). Неговият псевдоним е Дунпо Джуши (東坡居士 Dōngpōjūshì), или жител на Дунпо, но по-известен е като Су Дунпо (蘇東坡).

Сборникът „Дзадзуан“ на Ли Шанин оказва влияние и върху средновековната японска литература. Някои от главите на „Записки под възглавката“ (枕草子) от Сей Шонагон (清少納言 (966–1017? г.) и „Записки от скука“ (徒然草) от Йошида Кенко (吉田兼好) (1283?–1350) са създадени под неговото влияние.

В предлагания на българския читател сборник са включени изречения от Ли Шанин, Уан Дзюнюй и Су Шъ, а също така и изречения от Сей Шонагон и Йошида Кенко.

Надяваме се, че изреченията дзадзуан ще заемат достойно място сред преводната литература в България, още повече че съвременната ни действителност е място за безкрайна творческа фантазия.

*В памет на Тамара Никитина (1929–2015),
професор от Университета на Санкт Петербург,
моя учител по старокитайски език*

Л. Холодович

ДЗАДЗУАН

李義山 雜纂

Ли Шанин
(812-858)

必不來

醉客逃席 客作偷物請假 追王侯家人 窮措大喚妓女
把棒呼狗

НИКОГА НЯМА ДА СЕ ВЪРНАТ...

- ☯️ пиян гост, избягал от гощавка
- ☯️ работник, окрал стопанина си и избягал
- ☯️ слуга, изгонен от господаря си
- ☯️ проститутка – при беден учен
- ☯️ куче, ако го чакат с тояга в ръка

不相稱

先生不甚識字 貧斥使人 窮波斯 不解飲弟子 瘦人相
撲 社長乘涼轎 瘦雜職 病醫人 老翁入倡家 屠家看
經 肥大新婦

ТРУДНО Е ДА СИ ПРЕДСТАВЯ...

- ② учител, който не чете добре
- ② бедняк, който има слуга
- ② беден персиец
- ② студент, който не пие
- ② хилав сумист
- ② кмет на селце в паланкин за чиновници
- ② кльощав иконом
- ② болен лекар
- ② старец в публичен дом
- ② касапин да чете сутри
- ② дебела невяста

羞不出

新婦失禮 師姑懷孕 初落解 相撲人面腫 奴婢偷物敗
犯姦 富人乍貧 重孝醉酒 子女癍痘痕

Срам ги е да се покажат пред хорски очи...

- нарушила етикета¹ невеста
- бременна монахиня
- кандидат, отпаднал на първия изпит
- борец с подуто от бой лице
- слуга, хванат да краде
- прелюбодеец
- току-що разорил се богаташ
- напил се по време на траур за родител
- дете с белези от шарка

¹ Според правилата на поведението младоженката трябвало да се представи на родителите и роднините на мъжа си, да посети гробовете на предците на семейството му, да се помоли пред табелките с имената им. (Всички бележки под линия са на преводачите.)

怕人知

攝官繫街 犯人愛寵 匿人子女 賊犯贓物 國忌動樂
親情犯罪 透稅

СТРАХУВАШ СЕ ДА НЕ УЗНАЯТ, ЧЕ...

- ❶ си корумпиран чиновник, връзван за позорен стълб на градския пазар
- ❷ си съгрешил с чужда наложница
- ❸ отглеждаш чужди деца
- ❹ укриваш откраднати вещи
- ❺ се развличаш в годишнината от смъртта на императора
- ❻ близък твой роднина е извършил престъпление
- ❼ укриваш данъци

相似

老鴉似措大飢寒則吟 窮親情似破袖肘常自出 婢似貓兒
暖處便住 京官似冬瓜暗長 印似嬰兒長長隨身 饅頭似
表親獨見相親 燕子似尼姑有伴方行 縣官似虎狼動則傷
人 尼姑似鼠狼入深處 樂官似喜鵲人見不嫌

Приличат си...

- ☯ гарван и беден книжовник – когато са прегладнели и мръзнат
- ☯ беден роднина и скъсан ръкав – винаги им стърчи лакътят
- ☯ слугиня и котка – настаняват се на топло местенце
- ☯ столичен чиновник и тиква през зимата – винаги се пазят на тъмно
- ☯ печат¹ и малко дете – винаги ги носиш със себе си
- ☯ оризови хлебчета и роднина по майчина линия – щом ги видиш, усещаш топлина
- ☯ лястовици и будистки монахини – винаги се движат на ята
- ☯ провинциален чиновник и бандит – вредят на хората
- ☯ будистка монахиня и пор – винаги търсят да се скрият надълбоко
- ☯ придворен музикант и весела сврака² – хората ги гледат и им се радват

¹ В Китай печатът (обикновено голям, направен от нефрит) бил символ на чиновническата власт. Чиновниците винаги го носели със себе си, завързан с лента за пояса им.

² В Китай свраката се смятала за предвестник на щастието.

不嫌

徒行得劣馬 飢得糞食 久貧得薄酒 行久得坐次 行急
得小船 遇雨就小屋

НЕ ОТКАЗВАШ...

- 🕒 кранта, вървял ли си дълго
- 🕒 проста храна, когато си гладен
- 🕒 разредено вино, когато си мизерствал дълго време
- 🕒 място да поседнеш след дълъг път
- 🕒 малка лодка, когато бързаш
- 🕒 колиба, щом те застигне дъжд

不如不解

措大解音聲解則廢業 婦人解詩解則犯物議 劣奴識字識則作過 僧人解飲酒解則昏教 子弟解燒煉解則破產 士人解手藝解則卑汙

ПО-ДОБРЕ ДА НЕ РАЗБИРА...

- ☯ беден книжовник от музика – ще захвърли науката
- ☯ жена как се пишат стихове – ще я одумват
- ☯ прост слуга от йероглифи – все нещо ще сбърка
- ☯ будистки монах как се пие вино – ще опорочи вярата
- ☯ студент от алхимия – ще се разори
- ☯ учен мъж от занаят¹ – ще се изложи

¹ В Китай се считало, че занаятчийството е работа на простолюдието.

惡不久

夫婦爭小事 罵愛寵賊濫官打罵公人 姦汗僧尼罵行童

НЕ СЕ СЪРДИ ДЪЛГО...

- ☉ мъж на жена си, скарат ли се за дреболия
- ☉ господар на любимата си наложница
- ☉ ядосан посетител на важен чиновник
- ☉ корумпиран чиновник на подчинените си
- ☉ развратен монах на послушника си

遲滯

老長官上任 佐官勾迫人 謁致仕官 新媳婦見客 休宦
後出入 窮漢釀率 貧家作會 孕婦行步

НЕ БЪРЗА...

- ☯ стар чиновник, когато заема държавен пост
- ☯ млад чиновник, когато встъпва в длъжност
- ☯ чиновник, когато подава оставка
- ☯ невяста, когато трябва да излезе пред гостите
- ☯ който трябва да посети чиновник в оставка
- ☯ бедняк да вади пари за обща гощавка
- ☯ бедно семейство да прави приеми
- ☯ бременна жена, когато върви пеша

不得已

忍病吃酒 掩意打兒女 大暑赴會 汗流行禮 爲妻打罵
愛寵 忍痛著灸 爲人梳頭 窮寺院待客 被勢位牽率

ПОНЯКОГА СЕ НАЛАГА...

- ☉ да пиеш вино, когато си болен
- ☉ да наказваш децата си, ако палуват
- ☉ да отиваш на гощавка по време на жега
- ☉ да се кланяш, облян в пот
- ☉ да ругаеш любимата наложница пред жена си
- ☉ да търпиш болка, когато ти правят мокса¹
- ☉ да чешеш главата на друг човек
- ☉ беден манастир да посреща гости
- ☉ да се оттеглиш от висок пост на стари години

¹ Мокса или моксотерапия е метод за лечение чрез загреване с пура, пълна с пелин и други билки.

惱人

遇佳食味脾家不和 終夜歡飲酒尊卻空 賭博方勝油盡難
尋 牽不動驢馬 相看上司忽然背癢 淘井漢急尿尿 著
不穩衣服 扇不去蚊蠅 遣不動窮親情

ДРАЗНЕЩО Е, КОГАТО...

- ☉ има изискани ястия, а не ти е в ред далакът
- ☉ искаш да пиеш и да се веселиш цяла нощ, а виното в каната вече е изпито
- ☉ започваш да печелиш на хазарт, а маслото в светилника свършва
- ☉ дърпаш магаре, а то не помръдва
- ☉ стоиш пред началник, а изведнъж те засърбява гърбът
- ☉ чистиш кладенец, а изведнъж ти се дохожда до тоалетна
- ☉ си облечен в неудобна дреха
- ☉ махаш с ветрило, но не можеш да пропъдиш мухите и комарите
- ☉ искаш да отпратиш беден роднина, а той не си тръгва

失本體

不學發遣書題失子弟體 弔孝不哀失凶禮體 不收拾碗器
 家事口中不喃喃失老婢體 送客不下廳不安排椅榻失主人
 體 不闌腰不持刀砧失廚子體不點檢學生作課失先生體
 不口打口罵失節級體 早晚不禮拜念佛失僧尼體 早晚不
 點察門戶家私失家長體 僕子著鞋襪衣服寬長失僕子體
 不聽呼喚不會傳語失院子體 逃席後不令傳語謝主人失賓
 客體 唱小喏行步遲緩失武官體

Губи същност...

- ❶ младеж, който не учи и не пише съчинения
- ❷ роднина, който по време на погребение не плаче
- ❸ стара слугиня, която не прибира чаши и съдове, не върши домакинска работа и не мърмори
- ❹ домакин, който след изпращане на гостите, не подреди пейките в гостната
- ❺ готвач, който не носи престилка, няма дъска и нож за рязане
- ❻ учител, който не проверява домашните работи
- ❼ началник на затвор, който не ругае и не бие затворниците
- ❽ будистки монах, който не се моли сутрин и вечер
- ❾ глава на семейство, който сутрин и вечер не проверява затворени ли са вратите на неговия имот и не поглежда в килерите

- ❶ слуга, който носи кожени обувки, чорапи и дълга широка дреха¹
- ❷ слуга, който не може да предаде това, което са му казали
- ❸ гост, който тихомълком напусне гощавка и след това не поднесе извинения на домакина
- ❹ военачалник, който е с отпусната походка и набързо произнася приветствия

¹ Обикновените хора в Китай носели къси дрехи за разлика от дългите просторни дрехи на чиновници и аристократи.

壁聞語

說所送物好還麼必是不佳 新娶婦卻道是前緣必是醜 說
 食鱸恰好必是少 說太公八十遇文王必是不達 說食祿有
 地必是差遣不好 說隨家豐儉必是待客不成禮數 說屋住
 得恰好必是小狹 呪罵祖先必是家計不成

ИМА НЕЩО СЪМНИТЕЛНО, ЧУЕШ ЛИ ПРЕЗ СТЕНАТА...

- ❶ да питат за подарък „може ли да се върне?“ – със сигурност не е хубав
- ❷ да наричат след сватба невестата „своя съдба“ – сигурно е грозна
- ❸ да казват „херингата беше достатъчно“ – била е малко
- ❹ да казват по повод на някого, че Лю Шан¹ на осемдесетгодишна възраст срещнал Уънуан – сигурно няма да успее в кариерата
- ❺ някой да казва „не навсякъде плащат добре“ – значи има лоша работа
- ❻ „посрещнахме госта както можахме“ – сигурно са приели човека без дължимото гостоприемство
- ❼ „жилището е добро“ – значи със сигурност е тясно
- ❽ да къннат и ругаят предците си – несъмнено лошо поддържат своята къща

¹ Лю Шан (XII–XI в. пр. Хр.) – съветник на древния владетел Уънуан. Уънуан го срещнал по време на лов и след разговор го поканил при себе си, след което го назначил за пръв съветник и астролог. По онова време Лю Шан бил на 80 години и прослужил на този пост 20 години, като се прославил със своето мъдро управление. Според преданието Лю Шан живял 130 години.

不窮相

駿馬嘶 蠟燭淚 栗子皮 荔枝殼 堆塚錢米 遺下花鈿
鶯燕語 落花飛 高樓吹簫 念書聲 搗藥碾茶聲

Признаци, че не са бедни...

- ☉ цвилене на расови коне
- ☉ капки восък по свещта
- ☉ люспи от кестен
- ☉ обелки от личи¹
- ☉ запаси монети и ориз
- ☉ изящна фиба за коса, захвърлена сред цветята
- ☉ пеещи авлиги и лястовици
- ☉ вихрушка от капещи цветове
- ☉ звуци на флейта от висока сграда
- ☉ четене на книга на висок глас
- ☉ звуци от стриване на лекарство и мелене на чай

¹ Личи е тропично плодово дърво, произлизащо от провинциите Гуандун и Фудзиен в Китай.

謾人語

說風塵有情 說燒煉致富 說在官課績 說上位見知 說
所入莊課 自說勤苦讀書 說愛寵年紀小 窮縣說官況
誇說器皿價例

ЛЪЖАТ, КОГАТО КАЗВАТ, ЧЕ...

- ❶ някой е срещнал искрени чувства в публичен дом
- ❷ някой се замогнал от алхимия
- ❸ някой е успял да вземе изпит
- ❹ някой лично познава началник
- ❺ доходите от имението са големи
- ❻ някой упорито учи класически съчинения
- ❼ любимата наложница е млада
- ❽ положението в бедна провинция е добро
- ❾ някой се хвали с нещо много скъпо и дори казва цената